מה: מומין אלו פרק שביעי בכורות

ובשאר דברים המשכרים ודלא כר' יהודה. הלא דתניא בסוף פ"ק דזבחים (דף יד:) זר ואונן ושיכור ובעלי מום בקבלה והולכה ובזריקה פסול יש לתמוה אמאי נקט שיכור הוה ליה למימר שתויי יין [כו] ופרוערי לחם ואומר החכם ר' חיים כהן נ"ע דמיירי בשאר דברים המשכרים וכו' יהודה דממיל עבודה כדמוקמינן שיכור דהכא בשאר דברים המשכרים [כז]:

הניחא למ"ד צריך לפרט כו'. פלוגתא היא דר"נ ורב פפא נפ' הטולה (גיטין דף לה:) ונראה דהלכתא כר"פ דלריך לפרט דנראה הוא ואפילו לפי הספרים דגרסי התם רב ששת במקום רב פפא אין הלכה כרב נחמן דלגו לענין דינא איתמר [כח] להדין אלמנה הבאה לגבות כתובתה אלא לענין איסורא איתמר דמשמע התם דקאמר ואי אמרת דלריך לפרט הוא נמי שהוא גדול בחכמה ונמנין קבבר נמי התם לריך לפרט:

הניחא למ"ד נדר שהודר ברבים אין [כט] הפרה. פי' נקוטי' פלוגתא במס' גיטין בהטולה גט לאשתו (דף מו.) גבי המוליא את אשתו משום נדר דקאמר ר' יהודה כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר דאיכא פריעותא שנדרה נדר אחין לו איתר ושלא ידעו בו רבים יחזיר דלא מיים לקלקולא ופ"ת מגגן דפליגי דבנן עליה דרבי יהודה בהכי דקסברי יש לו הפרה דלמא נקלקולא לחוד פליגי ובהיא שמעתין דהתם נמי פשיטא ליה להש"ס דקסברי רבנן יש לו הפרה דקאמרי [כט] רבנן אלו התם מי מיילא שבועה עלייהו כלל וכי תימא מדלא מפגני רבנן בין ידעו בו רבים דלא ידעו בו רבים [ל] בכל ענין לא יחזיר דמיישינן לקלקולא אלמא יש לו הפרה הא לא מפגני נמי [לא] בדעת הרבים ואע"ג דאיכא לפלוגי דמה נפשך אין לו הפרה ל"ש ויש לפרט [לב] דעל דעת רבים לא איירי כלל לא אינהו ולא ר' יהודה אין לחוש אם לא פירשו אע"פ שיש לחלק אבל [לג] בהודר ברבים שחילק ר' יהודה אם אינה לאין לו הפרה לרבנן [לד] נמי הוה לפרושי לחלק ולומר [לה] איכא מדרבי יהודה ועוד כי בעל דעת רבים איכא למימר שיש לו הפרה מדעתם של אותם רבים שנדר על דעתם או לדבר מצוה שיש לו הפרה ולהכי לא פסיק ליה למיתני בעל דעת רבים שיחזיר למאן דמיים לקלקולא דפעמים שיש לו היתר ואיכא קלקולא אבל ברבים אין לו הפרה לא שנא לדבר מצוה ולא שנא לדבר הרשות כשוס ענין אין לו הפרה תדע דמעשה דגבעונים לדבר מצוה היה:

דמדרינן ליה על דעת רבים. ופ"ת ברבים הטולה (שם דף לה:) גבי אלמנה שהתקין [לו] רבן שמעון בן גמליאל שתהא נודרת ליתומים כל מה שילבו כו' וקאמר רב הונא לא שנו אלא שלא ניפת אבל ניפת אין מדירין אותה למיפר לה בעלה אפילו נדרה ברבים ואמאי אמאי מדיר אותה על דעת רבים שאין לו

יתר בידיו וברגליו [לו]: אמר ר' יצחק ושניהם מקרא אחד דרשו [1] ותהי עוד מלחמה [2] וכתי' ויהי איש מדון [3] אצבע ידיו [4] ואצבע רגליו שש ושש [5] מר סבר בגנותיה משתעי ומר סבר בשבחיה משתעי אמר רבה מה לי דכתיב שש ושש עשרים וארבע מספר צריכי דאי כתב רחמנא שש ושש הוה אמינא שית דידיה ושית דכרעיה כתב עשרים וארבע ואי כתב עשרים וארבע הוה אמינא [6] הוא חמש [7] מהאי גיסא ושבע מהאי גיסא כתב שש ושש מספר בנספרת ע"ג היד תניא א"ר יהודה מעשה באדם אחד שבא לפני רבי טרפון יתר בידיו וברגליו שש ושש עשרים וארבע אמר לו כמותך ירבה בישראל אמר לו ר' יוסי [8] משם ראיה כך אמר לו כמותך יתמעטו ממזירי ונתיני מישראל: השולט בשתי ידיו: ת"ר [9] איטר בין ביד בין ברגל פסול השולט בשתי ידיו רבי פוסל וחכמים מכשירין מר סבר כחישותא אתחלא [10] בימין ומר סבר בריוותא אתחלא בשמאל: **מתני'** [11] הכושי הגיחור והלבקן [12] [13] והקפח והגנם [14] והחרש והשוטה והשיכור ובעלי נגעים טהורים פסולין באדם וכשרים בבהמה רשב"ג אומר שוטה [15] מן הבהמה אינה מן המובחר [16] רבי אלעזר אומר אף בעלי [17] הדלדולין פסולין באדם וכשרין בבהמה: **גמ'** כושי אוכמא גיחור חיוורא לבקן סומקא [18] איני והא ההוא דאמר להו מאן בעי [19] לוקיאני ואישתכח חיוורא אלא כושי אוכמא גיחור סומקא כדאמרי אינשי סומקא גיחיא לבקן חיוורא כההוא דאמר להו מאן בעי [20] לוקיאני ואישתכח חיוורי: [21] קפח [22] : תני רב זביד גבוה איני [23] והתני ר' אבהו מנין שהקב"ה משתבח בבעלי קומה שנאמר [2] ואנכי השמדתי את האמורי מפניהם אשר כגובה ארזים גבהו אמר רב פפא [24] באריכא שמיטה סניא אמר ר"ל גבוה לא ישא גבוהית שמא יצא מהן תורן ננס לא ישא ננסת שמא יצא מהם [25] אצבעי לבן לא ישא לבנה שמא יצא מהם בוהק שחור לא ישא שחורה שמא יצא מהן [26] טפוח: החרש השוטה והשכור: שכור [27] מחיל עבודה בהדי מומי [28] דמחילי עבודה בעי למיחשב בשאר דברים המשכרים [29] ודלא כר' יהודה [30] דתניא אכל דבילה קעילית ושתה חלב [31] או דבש נכנס למקדש חייב: **מתני'** אלו כשרין באדם ופסולין בבהמה אותו ואת בנו [32] [33] טריפה [34] ויוצא דופן [35] (ושנעבדה בהן עבירה ושהמית את האדם) [36] [37] והנושא נשים בעבירה פסול עד [38] שידירנה הנאה [39] והמטמא למתים פסול עד שיקבל עליו שלא יהא מטמא למתים: **גמ'** [40] ואלו כשירין באדם [41] מאי באותו ואת בנו אילימא אהדר [42] ובניו דכותיה תייש ובנו מי נהיג [43] והתניא [44] אותו ואת בנו נוהג בנקבות ואינו נוהג בזכרים אלא תיישה ובנה דכוותה הכא כהנת ובנה כהנת בת עבודה היא לעולם [45] אהדר ובניו דכוותה הכא תייש ובנו אמרי במערבא משמיה דר' יוסי בר אבין עדא אמרה חנניה כו': תנא 'נודר ועובד יורד ומגרש וליחוש דלמא אזיל לגבי חכם ושרי ליה קסבר צריך לפרט את הנדר הניחא למ"ד [46] צריך לפרט את הנדר אלא למ"ד אין צריך לפרט את הנדר מאי איכא למימר דמדרינן ליה ברבים הניחא למ"ד נדר שהודר ברבים אין לו הפרה אלא למ"ד יש לו הפרה מאי איכא למימר דמדרינן ליה

שיש דידיה ושיש דכרעיה. כידו אחת וברגלו אחת היה יתר ולא בשמיהן: **כמותך יתמעטו ממזרי ונתיני מישראל.** כל ממזרים שבישראל יהיו כמותך ויהיו נזכרין שמעטה פסולה הן ולא ידבקו בהן: **איטר כרגל.** שכשהולך עוקר רגל השמאל תחלה מה שאין דרך בני אדם כך. איטר ביד פסול לכתי' [47] ובטל אלבנו כל מקום שנא' אלבנו וכהן אינו אלא ימין (זבחים דף כד.) ואיטר לרגל נמי לעמוד ולשרת כתי' [48] כדרך שאר עמידה דעיקרו בימין: [49] **דמר סבר כחישותא אתחלא.** ליה בימין: **מתני' כהוני והביאור והלבקן והקיפח.** מפרש בגמ': **ובעלי נגעים טהורים.** כגון שפתחם [50]. דאי נגעים טמאים לא אלטריך למימר דאפילו אכהניה דעזרה הוי מייב כרת: **הדלדולין.** כמין תחיכות בשר יוצאות ומולות להם: **גמ'** [51] **סומקא.** רו"ש בלע"ז: **לוקיאני.** עלגים לבנים היו: לסומקא דגילי אינשי לאיקייאה גוהיה: **כאריכא שמיטה סניא.** דאריך הוא ודק [52] שאינו עבה לפי אורכו ולפי שדק הוא אינו יכול לסבול קומתו ונכפף ונראה כמו שחליותיו שמוטות: **כוהק.** [53] שלבן ביותר: **עפוח.** שחור בקדירה ומצירו בשילהי מס' שבת (דף קנ.) ופקקו את המאור בטפיח: **שיכור.** בתמיה: **אחולי אחיל עבודה.** דכתיב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת וכתיב בתריה להבדיל בין הקודש ובין החול וגו': **כהדי מומין.** גמורין כעי למיתסביה וקתני ליה גבי מומין [54] הכאין ממתת שאין שוין בזרעו של אהרן דאמרינן ברים פירקין [55] דלא מחלי עבודה: **ודלא כר' יהודה.** דמחלי לאחר דכרים המשכרים דין יין דמחלי עבודה דקאמר במס' כריתות (דף יג.) על היין במיתה ועל שאר משכרין באזהרה ופקא לן מסכר אל תשת וכתיב בתריה ולהבדיל בין הקדש ובין החול אלמא לרבי יהודה שאר משכרין מחלי עבודה: **דפניא אכל דבילה קעילית.** הגדילה בתותו מקום ומשכרת כיין: **דבש.** מי"ד בלע"ז מיס ודבש שלוקין ביחד חייב מלקות [56] כר' יהודה מוקמינן לה בפרק אמרו לו בכריתות (שם) דקאמר התם על שאר משכרין באזהרה דאל תשת [57] דכיון דכתיבי שאר משכרין מחלי עבודה דהא כתיב בין הקודש ובין החול ומחלי דלא תשיב להו גבי הגך דמחלי עבודה דלא כר' יהודה: **מתני' אותו ואת בנו.** פסול לקרבן דמחוסר זמן הוא: **והנושא נשים בעבירה.** גרושה וחלוצה: **גמ' עדא אמרה.** זאת אומרת: **בזכרים.** האב והבן לו בת: **נודר ועובד.** אע"פ שעדיין לא גירש מותר לעבוד משנדר שלא תהנה ממנו והוא ממנה: **צריך לפרט.** הבא להתיר נדרו לריך שיפרט על מה נדר וכי שמע [58] דמשום דפסולה לו נדר לא שרי נדריה: **נדר שהודר ברבים.** פלוגתא היא במס' גיטין (דף מו.) גבי המוליא את אשתו משום נדר בהטולה גט: והני

מסורת הש"ס

[1] יחלנגעת. [2] (שבת כט: וס"ת), [3] (בני הערוך הכיפתח בערך נבחן). [4] (ברכות נח: ס"פ בכרש"), [5] (מי' מרוך ודק שנאמר לאחוס ערוך מרך שמנו כ), [6] (מוכנתא מר' אלר קלר מלאנגע ערוך ע' מלאנגע). [7] (ויחמה עי. נחר ד. וע"ש היטב שנהל"ד ע: שבועות כב. כריתות יג.). [8] נ"ש לוי ומיין כתי"ש ונ"ק. [9] (ניעין לה:). [10] חולין עח:. [11] נ"ש סס. [12] (ויקרא כ). [13] (ויקרא ד). [14] (דברים יח). [15] [מספסת רש"ס]. [16] (ע"י רש"י ברכות לא: ד"ה לחוד ורש"י שם). [17] עיין ל"ק. [18] (מגיל מג:). [19] (ויפי' הטיב תוס' זבחים יד: [20] הטיב שיטה). [21] ל"ל משמע דבכל מקום ל"ק. [22] עיין ל"ק.

תורה אור השלם

1. וְתֹהוּ עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי אִישׁ מִדְיָן וְאַצְבְּעֹת יָדָיו וְאַצְבְּעֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִסְפַּר גַּם הוּא יֻלַּד לָהֲרָפָה: שמואל ב כא כ
2. וְאֲנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת הָאֱמֹרִי מִפְּנֵיהֶם אֲשֶׁר כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ וְחֹסֶן הוּא כָּאֵלוֹנִים וָאַשְׁמִיד פִּרְיוֹ מִמַּעַל וְשָׁרְשָׁיו מִתָּחַת: עמוס ב ט

הגהות הב"ח

(א) גב' ר"ש תמם כל"ל ותיבת הוה נמחק: (ב) שם במגנה מן המוכחר (רבי אלעזר) תא"ש ות"ב ס"פ ר"א בן יעקב: (ג) גב' מתן הבושא כל"ל ואות ר נמחק: (ד) שם במגנה הבושא כל"ל ואות ר נמחק: (ה) שם אלו כשרין כאדם וכו' מלו אותו כל"ל ואות כ' נמחק: (ו) רש"י ד"ה דמעיל וכו' וכיון דכמיני:

גליון הש"ם

בתני' וחתרים. עיין לעיל דף לז ע"א תוס' ד"ה מה:

לעזי רש"י

רד"ש. אודם.
מ"ד (מיי"ן). מי-דבש.

מוסף רש"י

שית דידיה ושית דכרעיה. שלא תאמר תלבנעת שתי ידיו אינן אלא שש אלבנעות רגליו אינן אלא שש. לכן נאמר עשרים וארבע, ואי כתב עשרים וארבע הוה אמינא דאלא אמר שש ושש הייתי אומר שבעה בתחת ומתמה בתחת, ומיהו מספר. שטלן היו מספרות כמדבר אלבנעות בגוב כרוך (שמואל ב כב ב). משם ראיה. בתמיה (מוכה נחו). קפח. בגון גדול מתוך עבוי גלאיה קומתו מקוצפתה, לשון אחר קפח אויר הרבה ופרוצופו שחוט ומלגן המטיבר הוי (ברכות נח:). קעילית. שם מקום (יחוא עוז). חייב. משום יין ושכר אל תשת, ובכהן עסקינן (סנהדרין עא:). הנושא נשים בעבירה. כגון הנשא נשים פסולות לכהונה, פסול. לעבודה. עד שידירנה הנאה. שיהיו הנאה ממנה לגרשה (ביאור לזה). אותו ואת בנו בנו. בנקבות. הלם ונבה, ואינו נוהג בזכרים. דאין מוסיפין לזרע האב, ואם שחט אבר מומר לשחיטה כני יפתי (חולין עח:). נודר ועובד. עדר הנאה ועובד עבודה אע"פ שעדיין לא נגרש, יורד ומגרש. יורד מן העבודה לאחר שגרש ומגרשה (ביאור לזה). צריך לפרט את הנדר. הנשאל לחכם מן נדרו לריך לפרט כיאך נדר הנדר הוה (שם).

רבינו גרשום (המשך)

נדול החלוצה לכהן הדיוט פסול עד שידור מהן הנאה שיגרשנו; נודר הנאה ועובד עבודתו על נכי המזבח ולכשירה מעבודתו מגרש דלא צריך לגרש קודם שיעבוד; וניחוש. דלא לישרייה לעבוד קודם שיגרש דלמא בתר האי דאמר נודר ועובד קסבר דעבוד עבודה אזיל לגבי חכם ושיל על נדריה ושרי ליה חכם ואישתכח דלא מגרש: קסבר. דצריך לפרוט מה נדר וכיון דפפרש לחכם שנדר לגרש אשתו הפסולה לו לא קא שרי ליה חכם ההוא נדר: דמדרינן.

רבינו גרשום

הור אמינא שית דידיה. חדא ושי' דכרעיה חדא: משם ראיה דלו. אמר ליה כמותך ירבו משם ס שבחא. אלא לא אמר ליה כמו זך ירבו אצבעות יתירות בכלל ורוחי ונתיני שבישראל כדי שיהי' ניכרין ויתמעטו שיפרשו ישו.ל מהן מלהתחתן בם: מר אבר. רי דפוסל כחישותא אתו לא ליה כימין שהרי אין כוח: יתר משמאל והוי מום: סומקא גיחיא. אדום ביותר: באר כא שמיטא סניא. ארוך ודק ופר: ופו בולט הרבה לחוץ וסגוי הוא לראות הוי מום: בהקק. לבן הוא יותר מראי דדרי נגע: טפי כלי חרש שתור. בהדי מוכ בעי למיחשביה משום דכרי הו דמתני' לאו מומין גינהו אלא משום דאין שוה בזרע של אהו הוא דאסור. שיכור מחיל עבו ה מפורש במסכת זבחים: בשאר המשכרין דלר' יהודה כמיתה [6] ולרבנן באזהרה ופלוגתייהו בטיפרא. דלדולין תלתל: אות ואת בנו. כהנים כשרים לעבודה ביחד וכן כהן טרפה ריוצא דופן כשר לעבודה: הנושא נשים בעבירה. כגון אלמנה לכהן

[7] ר"ה ר"ב דעת הרמב"ם ז"ל דשיכור בשאר משכרין שנבד היה לוקה ואמנם בגמרתנו ור"ת אם פשלי אחרה ליפא ועיין בכ"מ בפ"ח מהלכות מלאת מקדש וכ"מ.

רבינו גרשום

[1] יחלנגעת. [2] (שבת כט: וס"ת), [3] (בני הערוך הכיפתח בערך נבחן). [4] (ברכות נח: ס"פ בכרש"), [5] (מי' מרוך ודק שנאמר לאחוס ערוך מרך שמנו כ), [6] (מוכנתא מר' אלר קלר מלאנגע ערוך ע' מלאנגע). [7] (ויחמה עי. נחר ד. וע"ש היטב שנהל"ד ע: שבועות כב. כריתות יג.). [8] נ"ש לוי ומיין כתי"ש ונ"ק. [9] (ניעין לה:). [10] חולין עח:. [11] נ"ש סס. [12] (ויקרא כ). [13] (ויקרא ד). [14] (דברים יח). [15] [מספסת רש"ס]. [16] (ע"י רש"י ברכות לא: ד"ה לחוד ורש"י שם). [17] עיין ל"ק. [18] (מגיל מג:). [19] (ויפי' הטיב תוס' זבחים יד: [20] הטיב שיטה). [21] ל"ל משמע דבכל מקום ל"ק. [22] עיין ל"ק.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com